

AUKTION PÅ HESSLINGBY 1903

Av Lars Olof Persson

Vy från Österhaninge kyrkby 1890
Hesslingby i bakgrunden t.v.

Den 7 mars år 1903 hölls offentlig auktion efter kyrkovärden P. Pettersson vid Hesslingby i Österhaninge socken. Protokollet, som upprättades och renskrevs av auktionisten Nyholm i en liten svart bok, upptar inte mindre än 254 utrop - kardor och korgar, kittlar och trattar, skänkskåp och skinnsoffor, pendyler, bolstrar och ostkupor - om vartannat. Som ett extra utrop, nummer 255, noteras "Samma dag och ställe såldt för torparen Leonard Hessling i Björklund, räkning 1 Häst för 107 kronor".

I notaterna finns varje utrop redovisat, priset vid klubbslaget samt köpare, i regel beskriven med namn, yrke och bostadsort. Köpare utan yrke omnämns som "Änkan", "Sonen" eller "Mågen". Ja, det var en brokig samling gamla Haningebor som mötte upp denna sannolikt snålkalla - marsdag för mer än hundra år sedan. Där var Fjärdingsman Andersson från Stadsberga, Inspektör Blank på Årsta, Dödgräfvare Carlsson från Snörom och Nämndeman Hallberg på Ribby. Från Sanda kom både Patron Jäderlund och hans statdräng Törngren, smeden Persson och trädgårdsmästare Svensson. Sammanlagt upptar protokollet namn på över 80 köpare, och räknar vi alla familjemedlemmar, alla hästar och vagnar som man kommit dit med, så kan vi föreställa oss att det var livligt denna dag vid Hesslingby. De flesta korn från gårdarna bara någon halvmil därifrån; från Ormsta, Åbrunna, Kalvsvik och Husby, förstås. Klockare Westerin från Västerhaninge träffade sin kollega Nyström från Österhaninge. Och Westerin visade stolt upp de tre tavlor han ropat in för sammanlagt 1:50. Nyström hade ett stort bolster under armen, det som han just ropat in för hela 20 kronor.

Våffeljärn för bara 50 öre

Några av dem som kommit resande lite längre ifrån tycks framför allt bjuda på lite finare föremål ur Petterssons samlingar. Fru Ahlinder, till exempel, från Eriksberg i Sorunda ropar in fyra taburetter, en sittsoffa i skinn och ett stort skänkskåp. Byggmästare Lidström från Sandvik på Dalarö bjuder 30 kronor för en antik spegel, 25 kronor för ett "skrifbord" och sammanlagt 7 kronor för två länstolar. Byggmästaren passar dessutom på att ropa in ett våffeljärn för bara 50 öre: Kanske var det i själva verket byggmästarens fru som ropade, men det framgår inte av protokollet. Bortsett från Fru Ahlinder, några änkor och Jungfru Wårnström är det nämligen männen som sköter affärerna på denna auktion, enligt protokollet, således. För övrigt var det en spegel, som den fåfånga Jungfrun Lotten Wårnström från Husby inte kunde motstå. Hon fick betala 6:50

Mest av allt är det ganska vardagliga ting som byter ägare denna dag. Tolv fjåderkuddar utropas styckevis till varierande priser. Inspektor Blanck köper en och Lundqvist i Tingshuset köper tre stycken Åtminstone sex dussin tallrikar hade kyrkovården Pettersson i sitt innehållsrika hem. Ånkan Jansson i Sången ropade in ett dussin vita för 2:25

Skomakare Åberg från Håga i Västerhaninge var också med och bjöd på tallrikar och fick till sist ett dussin blåa för 2:10. Mångder av kopparsaker ropades ut - noggrant klassificerade som burkar, grytor, bunkar, fat, kittlar, kastruller, kaffepannor och flaskor. Mjöltnare Lindström från Witså kvarn köpte sig en kopparkittel med lock för fem kronor och fem öre. Man kan förstå att buden var många och att mjölnaren till sist blev tvungen att lägga på den sista femöringen för att komma över kitteln. Fast å andra sidan måste Vagnmakare Pettersson i Stadsberga gå upp till hela åtta kronor för att komma över den andra kopparkitteln.

Punschkaraff med sex glas

Som det anstår en myndighetsperson var det givetvis Fjårdingsman Andersson som ropade in punschkaraffen med sex glas. Och det var väl helt i sin ordning att Patron Jåderlund köpte pendylen till auktionens högsta pris 100 kronor - bortsett från Hesslings häst, som ju blev lite dyrare. Man kan tänka sig att torparna och statdrångarna nickade menande mot varandra, ty pendylen klubbades ju bort för närmare en halv årslön. Men matsilvret var även "vanligt" folk med och bjöd på. Fiskare Sjöberg från Nåset i Årsta köpte två matskedar i silver för 12:50. Dödgråfvare Carlsson kom

undan med bara 12:25 för nästa par skedar. Rättar Sviberg på Stymninge måste upp till 12:75 men sedan var visst marknaden för matskedar mättad. Snickare Harald Karlsson på Edholmen fick de två sista för bara 2:10.

Auktionen denna marsdag för hundra år sedan närmar sig sitt slut. En del tyngre möbler tycks komma att stanna kvar på Hesslingby, eftersom de ropades in av Hemmansägare Olof Persson som tagit över gården. Men alla andra kyrkovärden Petterssons gamla tillhörigheter är nu på väg ut till andra hem i socknen.

Lotten tar hem sin spegel

Lotten tar sin spegel och vandrar hem till sin kammare i Husby. Westerin får kanske skjuts med sina tavlor, som skall hängas upp på väggarna i Klockargården. Torparen P O Larsson leder väl sin nya häst hem till ängarna vid Sjöstugan. Och Fru Ahlinder får väl hjälp av drängen att lyfta upp skänken och soffan på vagnen och auktionisten Nyholm räknar pengarna i kassan. 1.426 kronor och 55 öre skall det bli till slut. Men många får kredit, tycks det. Hemmansägare Lars Erik Persson på Söderby i Sorunda väntar till i mitten av maj med att betala de 50 öre han är skyldig för en spinnrock.

Änkan Jansson, som köpte ett dussin vita tallrikar, betalar inte dessa förrän den 2 november. En lite otydlig notering i den svarta boken tyder på att auktionisten Nyholm själv fick 140 kronor för besväret att genomföra denna auktion och inkassera alla skulder. Det skulle vara ungefär 10 procent av hela försäljningsbeloppet. Ja, det kan han vara värd för detta sitt bidrag till historieskrivningen om Hesslingby och Haninge.

Uppställning utanför Hesslingbys manngårdsbyggnad vid förra sekelskiftet.